



Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

14

grudnia 2017

czwartek

19:00

NFM, Sala Kameralna

Surrealistic Five

Surrealistic Five:

Maria Machowska – skrzypce

Michał Szatach – skrzypce

Artur Rozmysłowicz – altówka

Filip Syska – wiolonczela

Bartłomiej Wezner – fortepian

Program:

Franz Schubert (1797–1828) *Adagio i Rondo concertante F-dur* na skrzypce, altówkę, wiolonczelę i fortepian D. 487

Zbigniew Bargielski (*1937) *Schizofonia* na kwartet smyczkowy i fortepian

Robert Schumann (1810–1856) *Kwintet fortepianowy Es-dur op. 44*

I Allegro brillante

II In modo d'una Marcia. Un poco largamente

III Scherzo. Molto vivace

IV Allegro, ma non troppo

[90']



F. Schubert

Klasycy i współczesność

Artur Bielecki

Wielbiciele muzyki kameralnej zgodnie twierdzą, że jednym z największych jej twórców w historii był Franz Schubert. Niezrównana inwencja melodyczna, mistrzostwo formy, bogactwo nastrojów to tylko niektóre z głównych zalet utworów kameralnych autora *Polnej różyczki*. O ile jednak jego kwartety smyczkowe, *Kwintet fortepianowy A-dur „Pstrąg”* czy dzieła na skrzypce i fortepian są powszechnie znane, to *Adagio i Rondo concertante F-dur* D. 487 pozostaje w grupie kompozycji nie tak stawnych. Utwór powstał w roku 1816; mamy tu więc do czynienia z kompozytorem jeszcze bardzo młodym, dziewiętnastoletnim. Biorąc pod uwagę to, że życie Schuberta było tragicznie krótkie, a jego rozwój muzyczny błyskawiczny, nie możemy uznać tego okresu wyłącznie za „wczesny”. Trudno by było wskazać jakikolwiek ślad braku doświadczenia kompozytorskiego w tym dziele. Napisane dla zaprzyjaźnionego Heinricha Groba, wiolonczelisty amatora, jest dość rozbudowane i niezwykle efektowne, wręcz wirtuozowskie, zwłaszcza w partii fortepianu. Forma utworu i sposób budowania muzycznej narracji są jeszcze osadzone bardzo mocno w stylu klasycznym.

Zbigniew Bargielski należy do grona najbardziej znanych i najciekawszych współczesnych kompozytorów polskich. W tym roku twórca ten obchodzi swoje osiemdziesiąte urodziny. Talent kompozytorski rozwijał podczas studiów, początkowo u Tadeusza Szeligowskiego w Warszawie, a po jego śmierci u Bolesława Szabelskiego w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Katowicach (dyplom uzyskał w 1964 r.). Studia uzupełniające odbył w Paryżu u Nadii Boulanger, najstawniejszej nauczycielki kompozycji w XX w., do której ściągali tłumy młodych muzyków z całego świata, w tym wielu z Polski.

Przez kolejne dekady twórczość Zbigniewa Bargielskiego ewoluje. W jednej z prac analitycznych dotyczących jego muzyki mowa jest aż o dziewięciu fazach stylistycznych. Jest to przy tym – jak to nigdy ujął znakomity krytyk Andrzej Chtopecki – „ewolucja, która biegnie jakby po okręgu, poszerzając swój estetyczny wymiar, wzbogacając się niuansowo, a nie skokowo”. Ważnym obszarem twórczości Zbigniewa Bargielskiego są dzieła kameralne, w tym kwartety smyczkowe. Nieukrywający swojego podziwu dla dokonań kompozytora Chtopecki pisał, że „kwartetowa twórczość Zbigniewa Bargielskiego jest

wybitnym rozdziałem muzyki polskiej lat nie tylko ostatniego ćwierćwiecza wieku XX i pierwszej dekady wieku XXI”. Dziś właśnie usłyszymy jeden z nowszych kameralnych utworów autora *Misterium przestrzeni*.

Opisująca muzykę Zbigniewa Bargielskiego *Violetta* Przech porusza temat różnych koncepcji formy muzycznej, która dla tego kompozytora jest zagadnieniem podstawowym. Podobnie jak troška twórcy o zrozumienie dzieła przez publiczność, ponieważ – jak pisze sam artysta – „autor stara się pogodzić własne wyobrażenie o utworze z obrazem utworu, który ma być odebrany przez potencjalnego słuchacza”. Przech pisze m.in. o tzw. formie klockowej, typowej dla kompozytora od czasów *Ein Zimmer* z 1973 r. (jest to wieloodcinkowa forma segmentowa). W późniejszych latach Zbigniew Bargielski stosował inne rozwiązania formalne, w tym ideę dualizmu konstrukcyjnego.

Ważnym przykładem najnowszych poszukiwań twórczych kompozytora jest *Schizofonia* – kwintet fortepianowy z 2012 r. Jak komentuje to sam Zbigniew Bargielski: „*Schisma* – z greckiego oznacza rozłam, oddzielenie. I tak jest w mojej kompozycji, gdzie operując dźwiękiem (greckie *phone* = ‘dźwięk’), tworzę dwa różne, przeciwstawne sobie światy dźwiękowe. Z jednej strony – kwartet smyczkowy, przedstawiający jakby psalmiczny świat kantyleny, powagi, dostojności; z drugiej – fortepian przynoszący element niepokoju i rozdręgania; stopniowo ogarnia on cały obszar działania, deformuje psalmodyczne zaśpiewy kwartetu. Mało tego – następuje odwrócenie ról: to, co było domeną fortepianu, przenosi się do kwartetu, a pewne elementy szcztatkowe »psalmu« podejmuje fortepian. Stopniowo obszar działań muzycznych staje się konglomeratem obu tych elementów; sukcesywnie przechodzimy od działań metodycznych, logicznych, łatwych do śledzenia, w kierunku jakby niekontrolowanego »odejścia« od nich, przemiany przestrzeni »artystycznej« w schizofreniczną grę pozorów”. Prawykonanie dzieła miało miejsce podczas XX Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Kameralnej „Kwartet Śląski i jego goście” (tytuł edycji: „Stare i nowe”) w Katowicach w grudniu 2012 r.; grał Kwartet Śląski i Roman Rabinovich (fortepian).

Z pewnością na miano arcydzieła muzyki romantyzmu zasługuje *Kwintet fortepianowy Es-dur* op. 44 Roberta Schumanna. Jest to mocno rozbudowany utwór, składający się z czterech części. Zadekowany został Clarem Schumannem, żoną kompozytora, sławnej wówczas pianistce i miłośnicy jego życia. Robert Schumann ukończył *Kwintet* w październiku 1842 r.

Właściwie każda z czterech części ma odmienny charakter i nastrój, bogactwo pomysłów i ekspresji stanowi o uroku tego pięknego utworu. Ogólna koncepcja formy jest klasyczna. Część pierwsza to forma sonatowa przynosząca w ekspozycji trzy główne tematy, następnie przetworzenie i reprzyżę. Zachwycająca jest część druga, w której powtarzający się główny odcinek ma charakter marsza żałobnego. Jest on przedzielony fragmentami o innych nastrojach, niosących w sobie czasami element mistycznego liryzmu, a czasami – momenty burzliwej namiętności. To bodaj najpiękniejsza część dzieła. Skontrastowana została całkowicie ze *Scherzem* (część trzecia), w którym panuje pogodny nastrój. W zgodzie z klasyczną koncepcją formy pozostaje finał (*Allegro, ma non troppo*) – efektowny, pełen inwencji, stanowiący odpowiednią przeciwwagę dla podobnie bogatej części pierwszej. Publiczne prawykonanie Kwintetu odbyło się 8 stycznia 1843 r. w Lipsku, z Clarą Schumann przy fortepianie.

Cytaty z wypowiedzi Zbigniewa Bargielskiego zaczerpnięto z artykułu Violetty Przech *Koncepcje formy muzycznej w twórczości Zbigniewa Bargielskiego*.

Maria Machowska

Koncertmistrz Orkiestry Filharmonii Narodowej w Warszawie. Urodzona w 1987 r. w Warszawie. Córka wybitnego polskiego aktora I. Machowskiego (zm. 2001 r.). Jej profesorami byli M. Ławrynowicz oraz M. Zebura, a następnie K.A. Kulka, u którego ukończyła studia na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina. Posiada imponujący, jak na swój młody wiek, dorobek artystyczny. Koncertowała z najtrudniejszym skrzypcowym repertuarem we wszystkich krajach europejskich, a także w USA, Kanadzie, Japonii, Chinach i Izraelu. W latach 2008–2014 pełniła funkcję koncertmistrza orkiestry Sinfonia Varsovia. Była laureatką XIII Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. H. Wieniawskiego w Poznaniu (2006). Artystka poza koncertowaniem zajmuje się również działalnością pedagogiczną – od października 2013 r. pracuje na stanowisku asystenta na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie.

Michał Szałach

Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy w klasie P. Radzińskiego (dyplom z wyróżnieniem). Odbył staż w zakresie kameralistyki na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w klasie M. Nosowskiej i J. Staniendy. W 2015 r. otrzymał tytuł doktora sztuk muzycz-

nych i został wykładowcą na Akademii Muzycznej w Bydgoszczy. Obecnie pracuje tam na stanowisku adiunkta – prowadzi klasę kameralistyki oraz skrzypiec (wspólnie ze skrzypkiem V. Brodskim). Jest laureatem V nagrody w VII Konkursie Skrzypcowym im. S. Serwaczyńskiego w Lublinie (2008) oraz zdobywcą pierwszych nagród podczas International Chamber Music Competition w Salonikach (2010) i St Martin's International Chamber Music Competition w Londynie, odbywającego się pod artystycznym patronatem sir N. Marrinera (2011). Koncertował jako solista i kameralista podczas znaczących festiwali w Polsce, Niemczech, Czechach, Holandii, Austrii, Wielkiej Brytanii, Grecji, Finlandii oraz we Włoszech. Był stypendystą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Młoda Polska, 2012) oraz Dartington International Summer School (2011). Nagrywał dla CD Accord i Polskiego Radia.

Artur Rozmysłowicz

Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie w klasie altówki B. Sroczyńskiego. W latach 2004–2006 był stypendystą Guildhall School of Music and Drama w Londynie w klasie J. Glickmana. Doskonalił swoje umiejętności m.in. u P. Zukermana, M. Tree, S. Kamasy, S. Popowa, członków Guarneri Quartet, Takács Quartet, Heine Quartet oraz Kwartetu Śląskiego. Obecnie jest na stałe związany z NFM Filharmonią Wrocławską. Występuje podczas licznych festiwali na całym świecie, takich jak m.in. Warszawska Jesień, Festiwal Ensemble, Wratislavia Cantans, Festiwal Wielkanocny im. L. van Beethovena, Łańcuch, La Frentana, Jazztopad, Pacific Music Festival, Paxos International Music Festival, Muzyka na Szczytach, Chopin i jego Europa, Muzyczne Przestrzenie, Tansmania czy Klarafestival. Jako kameralista występował również na festiwalach teatralnych, m.in. Edinburgh Festival Fringe i SESC Belenzinho w São Paulo. Współpracował z London Symphony Orchestra, National Basque Orchestra, Polską Orkiestrą Sinfonia Iuventus, Polską Orkiestrą Radiową, World Orchestra For Peace. Koncertował z wieloma wybitnymi dyrygentami, m.in. J. Kaspszykiem, G. Chmurą, M.T. Thomasem, V. Gergievem, sir C. Davisem, Y. Kreizbergiem. Występował w większości krajów Europy, Azji oraz obu Ameryk.

Filip Syska

Jeden z najwszechstronniejszych młodych polskich wiolonczelistów. Koncertuje jak solista i kameralista, prowadzi też działalność pedagogiczną. Jest laureatem licznych nagród w krajowych i międzynarodowych konkursach. Obecnie jest doktorantem na Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy, w której w 2011 r. ukończył z wyróżnieniem studia w klasie A. Bauera i B. Koziała. W 2012 r. odbył staż artystyczny w dziedzinie kameralistyki w klasie M. Nosowskiej i J. Staniendy na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie. Wraz z zespołem BMF Piano Trio nagrywał płytę *Landscape of Memories* (CD Accord, 2013). Jako pierwszy wiolonczelista dokonał nagrania wszystkich utworów solowych z cyklu 12 *Hommages à Paul Sacher*. W latach 2001–2003 był pod opieką Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci, był także stypendystą Dartington International Summer School (2011) oraz otrzymał stypendium Młoda Polska (2012). Brat udziału w kursach mistrzowskich prowadzonych przez S. Honigberga, K. Michalika, H. Suzuki, P. Głombika, A. Orkiszę, T. Strahlę, A. Wróbla, S. Kovacevicha, R. Pidoux, M. Mosia, J. Kaliszewską, E. Pobłocką oraz muzyków Kwartetu Śląskiego. Jest członkiem oktetu wiolonczelowego Warszawska Grupa Cellonet, z którym koncertował na międzynarodowych festiwalach muzyki współczesnej.

Bartłomiej Wezner

Ukończył Akademię Muzyczną im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy w klasie fortepianu E. Pobłockiej (2006), studiował również w klasie klawesynu U. Bartkiewicza. W 2013 r. otrzymał tytuł doktora sztuk muzycznych. Jest jednym z najwszechstronniejszych pianistów swojej generacji. Jako korepetytor współpracował z T. Żylius-Garą, H. Łazarską, Z. Kilanowicz i T. Hampsonem, był też oficjalnym pianistą Konkursów Sztuki Wokalnej im. A. Sari w Nowym Sączu i IX Międzynarodowego Konkursu Wokalnego im. S. Moniuszki w Warszawie. Jest laureatem nagrody specjalnej w VI Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. I.J. Paderewskiego w Bydgoszczy (2004), wyróżnienia w XV Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. L. Janáčka w Brnie (2008), a także licznych nagród w konkursach muzyki kameralnej. Uczestniczył w kursach mistrzowskich prowadzonych przez takich artystów, jak m.in. P. Paleczny, A. Bonatta, T. Ungár, J. Starker, A. Jasiński, K. Kenner, R. Pidoux (Wanderer Trio), S. Kovacevich, E. Podleś i O. Pasiecznik. Występował w wielu krajach europejskich oraz w Stanach Zjednoczonych. Koncertował m.in. z Capellą Bydgosiensis, Toruńską Orkiestrą Symfoniczną, Filharmonią Opolską, Narodową Orkiestrą Kameralną ze Lwowa czy Filharmonikami Bydgoskimi. Nagrywał dla wytwórni CD Accord, DUX, Fonoteus i Acte Préalable.



Surrealistic Five, fot. archiwum zespołu

Organizator:

NFM – Instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

Sponsorzy:



Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

